

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
AKADEMINĖS ETIKOS IR PROCEDŪRŲ KONTROLIERIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL TYRIMO NUTRAUKIMO**

2019 m. liepos 17 d. Nr. SP-14
Vilnius

Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius (toliau – kontrolierius), vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo (toliau – MSI) 17 straipsnio 1 dalimi ir Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Seimo 2011 m. rugsėjo 15 d. nutarimu Nr. XI-1583 „Dėl Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos įsteigimo ir Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų patvirtinimo“, 13 punkto 1 papunkčiu ir 2018 m. gruodžio 6 d. savo iniciatyva atlikęs tyrimą dėl galimų akademinės etikos ir procedūrų pažeidimų Kauno technologijos universitete (toliau – KTU),

n u s t a t ė:

Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) buvo gautas pranešimas dėl KTU docento A. B. (toliau – docentas)¹ galimų akademinės etikos ir procedūrų pažeidimų, susijusių su KTU studento E. M. (toliau – studentas)¹ ir docento bendra publikacija mokslo žurnale (toliau – publikacija). Pranešime nurodyta, kad skundžiami docento veiksmai, „kuriais buvo įvykdytas galimai neteisėtas prisirašymas į [publikacijos]² [bendraautorius]. [Publikacija] buvo parengta kartu su [studentu jo baigiamojo darbo pagrindu]. Tikėtina, autorystė buvo tik fiktyvi, kad buvo vykdomas plagijavimas nenurodant pirminio šaltinio, t. y. [baigiamojo darbo], tokiu būdu sukuriant visiškai naujo kūrinio publikavimo iliuziją“. Pranešėjas atkreipė dėmesį, kad baigiamojo darbo ir publikacijos pavadinimai identiški, publikacijos „tekste nėra jokios nuorodos į tai, kad [ji] publikuojama [baigiamojo darbo] pagrindu, kad medžiaga kartotinė“ ir kad studentas ir docentas publikacijoje „ankstesnio, iš esmės identiško, tik kiek sutrumpinto [baigiamojo darbo] paminėti ir cituoti nesiteikė ir tai yra akivaizdus plagiatas“. Pranešime taip pat prašoma „ištirti, ar [docentas] <...> nedarė neteisėto spaudimo [studentui] neteisėtai ir fiktyviai prisirašyti į [publikacijos bendraautorius]“.

Kontrolierius, vadovaudamasis MSI 17 straipsnio 16 dalimi ir skatindamas KTU savireguliaciją, persiuntė pranešimą nagrinėti pagal kompetenciją KTU Akademinės etikos kolegijai (toliau – Kolegija).

¹ Kontrolieriaus sprendimo tekste „docentas“, „studentas“ apibendrintai, nesiejant su pareiškėjo lytimi, vadinamas vyriškosios giminės daiktavardžiu.

² Tarnybai publikacijos ir baigiamojo darbo duomenys žinomi, tačiau čia ir toliau – neskelbtini. Čia ir toliau laužtiniuose skliaustuose – Tarnybos informacija.

Kolegija pateikė Tarnybai posėdžio dėl galimų akademinės etikos ir procedūrų pažeidimų protokolą su priedais, tarp kurių yra studento ir docento paaiškinimai dėl publikacijos mokslo žurnale. Protokole nurodyta, kad Kolegija plagiatu, rengiant publikaciją, nenustatė. Kolegija savo sprendimą dėl plagiatu nebuvimo pagrindė tuo, kad studentų bendradarbiavimas su vadovais yra nusistovėjusi ir skatintina praktika, o mokslinę publikaciją parengti bakalauro ar magistro baigiamojo darbo pagrindu – dažna praktika akademiniam pasaulyje. Taip pat nurodė, kad „baigiamasis projektas nėra mokslinė publikacija, todėl jo pagrindu parengtos publikacijos saviplagiatu nelaiko nei KTU akademinės etikos kodeksas, nei [Europos elgesio kodeksas mokslinių tyrimų etikos klausimais³]“. Kolegijos protokole taip pat nurodyta, kad siekiant parengti mokslinę publikaciją, atitinkančią keliamus reikalavimus, reikalinga mokslininko, kuriuo gali būti ir buvęs darbo vadovas, pagalba, ir tokiais atvejais studentas ir vadovas dažnai tampa bendraautorais. Tame pačiame protokole atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad nei KTU akademinės etikos kodekse, nei Europos elgesio kodekse mokslinių tyrimų etikos klausimais nenustatyta „minimalaus bendraautorystės indėlio į mokslinės publikacijos rengimą“. Neteisėtas spaudimas, remiantis studento pateiktais paaiškinimais, taip pat nenustatytas.

Kontrolierius, įvertinęs Kolegijos protokole ir jo prieduose pateiktą informaciją, nustatė:

1. Kartu su protokolu pateiktuose paaiškinimuose docentas nurodė, kad jis „pasiūlė [studentui] parengti mokslinį straipsnį [jo] magistrinio darbo pagrindu“, ir jų „santykis buvo draugiškas ir kolegialus“. Studentas savo paaiškinimuose pabrėžė, kad su docentu „sprendimą rengti [publikaciją] priėmė bendru sutarimu. Jokio daromo spaudimo iš [docento] neįvyko.“

Atsižvelgiant į tai, kad nei Tarnybai pateiktame pranešime, nei Kolegijos sprendime, nei tyrimo metu tretieji asmenys ar kiti informacijos šaltiniai, galintys patvirtinti arba paneigti docento įtakos ar spaudimo studentui nurodyti docentą publikacijos bendraautoriu faktą, nenustatyti, konstatuoti, kad docentas darė įtaką arba spaudimą studentui prirašyti docentą prie publikacijos bendraautorijų, nėra pagrindo.

2. Kolegija, nagrinėdama ir vertindama publikacijos bendraautorystės pagrindą, nevertino ir neanalizavo baigiamojo darbo ir publikacijos sutapčių, nevertino docento indėlio publikacijoje ir ar tas indėlis laikytinas autoryste pagal Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo (toliau – ATGTĮ) publikacijos leidimo laikotarpiu (2016-01-01–2016-05-31) galiojusią redakciją.

Atsižvelgiant į tai, kad Kolegija, posėdžio metu priimdama sprendimą, nevisapusiškai išnagrinėjo publikacijos bendraautorystės aplinkybes, t. y. nevertino baigiamojo darbo ir publikacijos sutapčių, docento indėlio publikacijoje, ar tas indėlis laikytinas autoryste pagal ATGTĮ, kontrolierius, vadovaudamasis MSĮ 17 straipsnio 1 dalimi ir grįsdamas savo veiklą MSĮ 17 straipsnio 8 dalyje nustatytais principais, nusprendė pradėti tyrimą savo iniciatyva dėl galimų akademinės etikos ir procedūrų pažeidimų KTU.

MSĮ 17 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad „kontrolieriaus veikla grindžiama teisėtumo, nešališkumo, teisingumo ir viešumo principais“, t. y. priimami sprendimai turi būti pagrįsti, išsamūs, objektyvūs, teisingi ir teisėti.

Tyrimo metu Tarnyba kreipėsi į studentą prašydama pateikti baigiamąjį darbą. Baigiamasis darbas iki šio sprendimo priėmimo datos nebuvo pateiktas, todėl Tarnyba neturėjo galimybės atlikti

³ Oficialus *The European Code of Conduct for Research Integrity* vertimas į lietuvių kalbą:

<<https://www.allea.org/wp-content/uploads/2018/06/LI-ALLEA-European-Code-of-Conduct-for-Research-Integrity-2018-Digital-final-20062018.pdf>>.

baigiamojo darbo ir publikacijos tekstų palyginimą ir nustatyti docento autorinio indėlio publikacijoje. Be docento indėlio publikacijoje nustatymo, kontrolierius neturi galimybės priimti pagrįsto, išsamaus, objektyvaus, teisingo ir teisėto sprendimo.

Atsižvelgiant į tai, kad dėl trūkstamos informacijos nėra galimybės priimti pagrįsto, išsamaus, objektyvaus, teisingo ir teisėto sprendimo, nustatytas pagrindas tyrimą nutraukti.

Kontrolierius, išanalizavęs ir įvertinęs turimą informaciją ir ją patvirtinančius dokumentus bei teisinį reglamentavimą, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 17 straipsnio 11 dalies 11 punktu,

n u s p r e n d ė:

tyrimą nutraukti.

Kontrolieriaus sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Žygimantų g. 2, 01102, Vilnius) per vieną mėnesį nuo šio sprendimo įteikimo datos.

Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierė

Loreta Tauginienė